No. 208. 1837

BREDASCHE COURANT.

Staat-, Letterkundig- en Wetenschappelijk

Nieuws- Blad.

Zaturdag 2 September

Frankrijk.

Parijs, den 30sten Augustus.

Bij eene koninklijke ordonnantie, heden door den *Moniteur* openbaar gemaakt, wordt de minister van finantien gemagtigd tot de uitbetaling aan het bewind der Vereenigde Staten eener som van 1,021,185,09 fr.; zijnde dit het bedrag der bijpassing van de rente over de [illegible] laatste termijnen der schuldvordering van 25 millioen, erkend bij overeenkomst van den 4den Julij 1831, welke termijnen eerst den 22sten Maart van het vorige jaar zijn afbetaald geworden.

— De hier ontvangen engelsche bladen maken insgelijks gewag van een aanstaand bezoek van den hertog en de hertogin *van Orleans* bij koningin *Victoria*; en verzekeren dat aan Hoogstdezelven nog een veel vleijender onthaal wordt bereid dan dat hetwelk den hertog tijdens zijn laatste bezoek te Londen, was te beurt gevallen.

— Daar het bekend was dat heden het fronton van het *Pantheon* geheel en al zou ontdekt worden, had zich een groote toevloed van nieuwsgierigen voor hetzelve verzameld, om het fraaije bas-relief, door den vermaarden beeldhouwer *David* voor hetzelve vervaardigd, te bezigtigen.

— Er hebben steeds veranderingen en verfraaijingen in deze hoofdstad plaats; die welke thans de meeste aandacht trekt is de oprigting van twee fonteinen op het plein van *Lodewijk XV*, waarmede men reeds verre gevorderd is. Behalve dat dit eene zoo groote verfraaijing van het plein zal te weeg brengen, dat men gelooft hetzelve over drie maanden, wanneer men met dit werk in gereedheid zal zijn, niet meer te zullen herkennen, zoo heeft men met de oprigting dier fonteinen ook het oogmerk om, door middel van dezelve, dit plein, waar de zonnehitte soms ondragelijk is, gedurig te besproeijen, waarin verscheidene kleinere fonteinen, op eenigen afstand van elkaar over het plein verspreid, zullen behulpzaam zijn. De bodem der twee hoofd-fonteinen zal uit [illegible] zamengesteld, en in vakken van verschillende kleuren verdeeld zijn.

— Men heeft hier brieven uit Bologna van den 20sten dezer ontvangen, houdende dat het Zwitsersch garnizoen dier plaats den 18den naar Rome vertrokken en den volgenden morgen door een Oostenrijksch regiment vervangen was. Deze troepen-beweging, in verband gebragt met brieven die men uit Napels en Rome te Bologna ontvangen had, hadden daar onderscheidene geruchten doen ontstaan. Sommigen geloofden dat de Pauselijke regering, bekommerd over den dagelijks verergerenden gezondheids-toestand en nog huiverende over de gebeurtenissen, waartoe de *cholera* in Sicilie had aanleiding gegeven, aan het Zwitsersche legioen bevel had gegeven om het garnizoen der hoofdstad te versterken; terwijl men van een anderen kant wilde weten dat dit legioen tot een observatie-korps op de grenzen van Napels bestemd was, uit vrees voor den onrustwekkenden staat van Kalabrie en de Abruzzen.

— De heeren *Odillon-Barrot* en *Arago* zijn gisteren uit de hoofdstad vertrokken, om een reisje door Belgie en Holland te doen.

— De generaal *Sebastiani* zal dezer dagen naar het zuiden van Frankrijk vertrekken.

— De bladen van Bordeaux houden in, dat men den uitgever van het *Mémoiral Bordelais* aldaar een *Charivari* heeft gebragt, naar men geloofde, omdat de heer *Fonfrede*, die vroeger hoofdredacteur van dit dagblad was, dezer dage tot secretaris van den departementalen raad der Gironde is benoemd geworden.

— De heer *Villèle*, minister onder *Karel* X, waarvan men in lang niet had hooren spreken, bevindt zich thans met eenige andere voorname aanhangers van het vorige stamhuis te Bordeaux. Men meent daaruit te kunnen opmaken, dat te dier stede eene bijeenkomst van de hoofden der legitimistische partij is belegd geworden, om over maatregelen te beraadslagen voor het geval dat er algemeene verkiezingen mogten plaats hebben.

— Terwijl men zich gisteren verheugde over de tijding van het afnemen der cholera te Marseille, verneemt men thans weder met smart, dat de sterfte ten gevolge der ziekte, den 25sten weder aldaar veel aanzienlijker was. Den vorigen dag bedroeg het aantal cholera-sterfgevallen 34; den 25sten was dit getal tot op 51 gestegen, waaronder zich 13 kinderen bevonden. — In het dagblad *le Sémaphore*, van den 26sten, te Marseille uitkomende, wordt echter beweerd, dat de ziekte niet verergert; op den 25sten had wel is waar de grootste sterfte tot dus verre plaats gehad, maar op dien dag hadden zich daarentegen de minste nieuwe cholera gevallen opgedaan. Het wisselachtige in de vertooning der ziekte, de zeldzaamheid van erge gevallen, het verschil in het aantal der lijders die thans, in vergelijking van vroeger, bij een gelijk getal gevallen, minder bezwijken, waren, volgens het genoemde blad, zoo vele gunstigste voorteekens voor de spoedige algeheele verdwijning der ziekte. De vrees voor de cholera was echter zoo groot, dat bijna een derde gedeelte der bevolking naar elders vertrokken was.

— In Lijon verkeerde men in groote bezorgdheid, over de [illegible] bijheid der cholera, doch het was nog niet gebleken dat die ziekte zich in die stad vertoond had.

— Brieven die men hier uit Tripoli tot den 14den Julij heeft ontvangen, houden het berigt dat de pest aldaar geheel heeft opgehouden.

— Een brief, dien men hier uit het hoofdkwartier van don *Carlos* zegt ontvangen te hebben, berigt, dat bij den jongsten overtogt van don *Carlos* over den Ebro, drie spaansche grooten welke zich te Solsona bevonden, van daar vertrekken waren om de tijding van zijnen terugtogt aan de hoven van Petersburg, Turin, Weenen, 's Gravenhage en Berlijn over te brengen; men wil hierin een bewijs zien, dat de erkenning van don *Carlos* als koning van Spanje door de noordsche mogendheden, in geval het hem gelukt mogt zijn om Valencia te nemen, eene uitgemaakte zaak zou zijn geweest.

— Men verkeert omtrent de Spaansche zaken in het algemeen, en bijzonder omtrent den toestand te Madrid, nog in dezelfde onzekerheid, daar er van regeringswege nog geene nadere telegraphische depêches zijn bekend gemaakt, en de bijzondere berigten uit de spaansche hoofdstad allezins onvoldoende zijn om eenig juist begrip van den staat van zaken aldaar te erlangen. Men wil hier echter weten dat ons gouvernement wel berigten uit Madrid ontvangen heeft, maar niet dienstig geoordeeld had dezelve openbaar te maken. Men verzekert zelfs dat een telegraphisch berigt de tijding zou hebben aangebragt, dat er zich den 22sten zeven en zeventig cortes-leden ten huize van den heer *Arguelles* vereenigd hadden en aldaar omtrent een voorstel aan de vergadering te doen, overeengekomen waren, strekkende: 1°. tot het vervallen verklaren van koningin *Christina* van het regentschap, haar de vrijheid latende om bij hare dochter te blijven, in wier naam een regentschap uit vijf leden uit de cortes gekozen, het land zou besturen; 2°. tot het in staat van beschuldiging stellen van de generaals *Espartero*, *La Hera*, *Ribero van Halen*, en in het algemeen van alle degenen die deel hadden uitgemaakt van het kompiot hetwelk het ministerie *Calatrava* had doen aftreden; 3°. tot de oproeping van alle Spanjaarden, tusschen de 16 en 40 jaren oud; 4°. tot de onmiddellijke afzetting van de officieren, behoorende tot het legerkorps van *Espartero*; 5°. tot het instellen eener buitengewone commissie, belast met de strengste vervolging van alle degenen die zich tegen den nieuwen regeringsvorm mogten aankanten.

Nader zal moeten blijken, in hoeverre deze tijdingen waarheid behelzen. De bijzondere berigten uit Madrid, die echter niet verder dan den 21sten loopen, spreken niet van het bestaan van een dergelijk voornemen bij een groot deel der Cortes; maar bij de hartstogtelijke stemming, die thans in de hoofdstad heerscht, zou het geene verwondering behoeven te baren, dat men tot zulk een uiterste was overgeslagen, en zou het maar al te zeer te vreezen zijn, dat in deze oogenblikken een dergelijk voorstel ingang bij de vergadering vond.

Alle de berigten komen daarin overeen dat de verwarring te Madrid nog even groot, en de ministeriele krisis nog niets gevorderd was. Men leest in de meergenoemde berigten het volgende:

» Het gaat met de organisatie van een nieuw kabinet zeer langzaam, en niets wordt toch in de tegenwoordige oogenblikken zoo dringend gevorderd dan dat er ten allerspoedigste een ministerie tot stand kome, geschikt om den storm te bezweren, en eenheid genoeg bezittende, om de kuiperijen en treken van de afgetredene ministers ten eenenmale te verijdelen. De heer *Mendizabal* schijnt [illegible] niet te wanhopen aan eene wederwerking ten zijnen voordeele, en gelukken de pogingen die hij daartoe te werk stelt niet, dan kan men hem niet te laste leggen van niet alles daartoe beproefd te hebben. Dat de heeren *Salvato* en *Espartero* geneigd zijn om deel van het kabinet uit te maken, is buiten twijfel, maar de laatstgenoemde heeft stellig geweigerd, om het voorzitterschap daarvan op zich te nemen, hetwelk hij als onbestaanbaar met zijne militaire [illegible] king tracht te doen voorkomen; het is dus noodzakelijk geworden om voor hem en voor den heer *Vadillo*, die op geene voorwaarde hoegenaamd in het kabinet wil treden, naar andere mannen om te zien.

» Van een anderen kant wordt de toestand nog verergerd, door de bandeloosheid onder de soldaten van het korps [illegible] waarop deze zijnen invloed bijna geheel verloren heeft [illegible] de gelegenheid der verwarring gebruik makende, de dorpen in den omtrek van Madrid, waar zij zijn ingekwartierd, [illegible]

verwoesten, en zelfs het wagen om in de hoofdstad de voortreffelijkheid van een militair gouvernement te komen prediken. — Ofschoon reeds genoeg met den eigen toestand te doen hebbende, heeft men met smart de jongste treurige gebeurtenissen te Vittoria alhier vernomen, die aan een veertiental menschen het leven hebben gekost. — In de omstandigheden van het oogenblik durft men zich niet overgeven aan de streelende hoop, die de heden ontvangen rapporten van *Oraa* anders zouden doen geboren worden, waarin hij het voornemen te kennen geeft om de karlisten, die hij van nabij volgde, een beslissenden slag te leveren."

Behalve dit berigt, waaruit niet veel meer blijkt, dan hetgeen men reeds weet, en dat evenmin met eenige zekerheid doet zien wie op dit oogenblik het bestuur te Madrid in handen heeft, heeft men nog het volgende algemeene overzigt van de ministeriele krisis, waarin men echter ook weder te vergeefs naar eenige daadzaak zoekt:

» De toestand te Madrid is altijd nog even hagchelijk; en men weet niet hoe de koningin zich uit deze krisis zal redden. Het is haar niet mogelijk om het oude ministerie te herstellen, zoo zij zich aan geene volslagene dwingelandij wil onderwerpen, die zich alsdan ook op het leger en *Espartero* zou uitstrekken. De laatste zou gewis zijn ontslag bekomen; en onder de troepen eene groote zuivering plaats hebben.

» Een gematigd ministerie is evenmin tot stand te brengen. Niemand zou er deel van willen uitmaken, omdat eene dergelijke zamenstelling noch naar den zin der cortes, noch naar dien van het leger zou zijn, en de vrees voor oproer door hetzelve bestendigd zou worden.

» Een ministerie in den geest van de aanhangers van het koninklijk statuut zou steeds den steun van *Espartero* en zijn leger behoeven, waarbij men dan nog zou moeten veronderstellen dat dit hem getrouw bleef; en daarover zijn de gevoelens zeer verdeeld. De generaal *Seoane* heeft in de cortes verklaard dat de soldaten der lijfwacht de denkwijze der vijf en zestig officieren geenszins aankleefden, ofschoon ook weer van een anderen kant verzekerd wordt dat deze soldaten niet aarzelen zouden om aan *Espartero* te gehoorzamen, zoo hij hun beval naar Madrid te trekken om de koningin te ondersteunen.

» Daarbij bevindt zich nog te Madrid een korps, uit onlangs eerst geligte soldaten bestaande, hetwelk de functien der garde waarneemt; dit is opgerigt toen deze laatste Madrid verlaten had om tegen de aanrukkende magt van don *Carlos* op te trekken. De garde heeft het zeer euvel opgenomen, dat, terwijl zij tegen den vijand streed, men hare plaats door anderen had doen innemen. Het korps hetwelk thans de koningin en het paleis tot wacht verstrekt, is bijna 3000 man sterk, en zal zich waarschijnlijk met geweld verzetten tegen alle pogingen welke door de oude garde, die zich bij *Espartero* gevoegd heeft, mogten worden gedaan om hare plaats te herwinnen. De nationale garde te Madrid is, uit vaderlandslievende beweegredenen, in staat, om aan dien weerstand deel te nemen, en alsdan zal alles afhangen van eenen worstelstrijd, waarvan niemand den uitslag kan voorzien."

— In deze hoofdstad liep heden het gerucht dat er den 26sten ernstige volksbewegingen te Madrid hadden plaats gehad, die door de aftreding der twee enkele ministers, waarvan men weet dat zij de hun aangebodene portefeuilles hebben aangenomen, gevolgd zouden zijn. Dit gerucht scheen echter op een zeer zwakken grond te rusten.

— Omtrent de krijgsbewegingen wordt het volgende uit Saragossa van den 23sten geschreven:

» Don *Carlos* schijnt onze stad te willen naderen. Den 20sten is hij te Esteroual binnengekomen en daarna naar Oliete vertrokken. Hij werd slechts door 3000 man gevolgd. Men verzekert dat hij thans te Belchite is; te Fuentes hebben de karlisten in de laatste dagen zware belastingen geheven."

Uit Bayonne schrijft men van den 26sten dat het gerucht aldaar liep dat de karlistische brigadier *Tarragual* den 23sten te Vittoria was binnengetrokken; het oproer onder het garnizoen (waarvan de bevestiging in de bovenstaande berigten uit Madrid gevonden wordt) zou eene andere wending genomen hebben en don *Carlos* door hetzelve uitgeroepen zijn. — *Uranga*, die het berigt hiervan aan *Zagarramundy* had doen toekomen, was van zijne zuidwaartsche beweging weder naar den kant van Vittoria met zijne magt teruggekeerd.

Terwijl het schijnt dat de karlisten het beleg voor los Abadessas hebben moeten opbreken, meldt men dat zij thans Castro Urdiales, in Biscatje, belegeren.

Een rapport van den karlistischen generaal *Urbistondo* houdt in, dat hij, in weerwil van eene aanzienlijke magt, door den baron *de Meer* hem tegenover gesteld, Berga en Ripoll heeft ingenomen, twee punten die voor de karlisten in Katalonie van groot belang zijn.

— Ter beurze van heden (den 30sten) waren genoteerd: 5 pCt. 100,85; 3 pCt. 79,20, 79,15; Sp. Ard. 21⅛, 20⅞, ¾, ½; Pass. 4¾; Diff. 7; Nap. rent. 96,65, 96,90; Rom. L. 101, 100⅞; Port. 3 pCt. 25¾, ⅞.

Duitschland.

FRANKFORT, den 29sten Augustus.

Men verzekert, dat de centrale Bondscommissie, belast met de leiding van het geregtelijk onderzoek naar de staatkundige woelingen in de Bonds-Staten, thans met hare werkzaamheden zoo ver gekomen zou zijn, dat zij eerlang deswege een verslag aan de Bondsvergadering zal kunnen voorleggen. Of dit verslag al dan niet tot openbare bekendheid zal worden gebragt, is moeijelijk te bepalen.

— Z. M. de Koning van Saksen is den 23sten dezer in goeden welstand uit Laibach te Pillnitz, bij Dresden, teruggekeerd.

— De *Pruissische Staatscourant* deelt eenen brief mede, den 21sten Augustus door een geneesheer uit Warschau geschreven, waarin men het navolgende leest: » Gisteren vernam ik hier, dat ook in Berlijn de *cholera* uitgebroken was. Wanneer dit werkelijk het geval is, zoo kan ik niet nalaten, u eenige berigten, welke van het grootste aanbelang zijn, mede te deelen, daar het nog eenige weken zal aanloopen, eer eene verhandeling over dit onderwerp het licht zal zien, en ik niet gaarne de geruststelling, welke men uit deze berigten zal kunnen putten, iemand onthouden wil. — Ik heb, namelijk, bevonden, dat de *cholera* eene *geheel onbeduidende*, *altijd geneesbare* ziekte is, *wanneer men haar niet verzuimt*; op het juiste oogenblik genomen, zijn de eenvoudigste middelen toereikend, om deze ziekte te verdrijven. De *cholera* begint altijd, gelijk ik bereids tijdens de epidemie van 1831 bevonden en openlijk bekend gemaakt heb, met eene diarrhée, welke van 6 uren tot 4 dagen duurt, waarna eerst de ziekte zich regt ontwikkelt. Deze diarrhée is soms met oprispingen, neiging tot braken en eene beslagen tong vergezeld. Genezen wordt dezelve *altijd*, als de lijder zich dadelijk te bed legt, eene groote hoeveelheid aftreksel of thee van vlier (geene andere) drinkt, tot dat eene algemeene uitwaseming ontstaat, en dit zweet vier of zes uren aanhoudt, waarbij gelet moet worden, dat de zieke, bij voorkomende behoefte tot stoelgang, zich het noodige in het bed doe reiken, om alle plotselijke verkoeling van het zweet te vermijden. Indien de voormelde gastrische verschijnselen de diarrhée vergezellen, zoo mengt men in de vlierthee een braakmiddel, uit een half drachma *ipecacuanha*, doch *nooit* van braakwijnsteen, welke in deze ziekte *altijd* schadelijk is. Heeft men bij de diarrhée pijnen in de buik, zoo worden aromatische kruiden in eene pan droog over het vuur heet gemaakt en gedurig onder het zweeten op de buik gelegd. Waar eene drukking van de hartkuil plaats grijpt, legt men eene mostaardpap op die plaats.

» Bij deze eenvoudige behandeling bekomt *niemand* de *cholera*, en van de 365 gevallen van dezen aard, welke, in den loop der ziekte, mij in mijne bijzondere praktijk zijn voorgekomen, heeft *niet één* de eigenlijke *cholera* gekregen. Ik zie de tegenwerping van vele artsen te gemoet, dat niet ieder, die, gedurende de heerschende ziekte, eene diarrhée heeft, daarom noodwendig de *cholera* moet krijgen. De aanmerking is waar; doch het grootste gedeelte, ja ten minste twee derde van hen, die aan de diarrhée lijden, bekomt de *cholera*, wanneer men dien eersten staat verzuimt, en ieder zal liever eenige koppen thee willen drinken, dan het er op te laten aankomen, of zijne diarrhée niet welligt, zonder gevaarlijke gevolgen, van zelve overga. Eenige geneesheeren willen ook nu en dan een geval ontmoet hebben, dat de krankheid plotseling, zonder voorafgegane diarrhée, den lijder overvallen heeft. Eene zeer zorgvuldige waarneming omtrent dit punt, in het *cholera*-hospitaal, hetwelk aan mijne leiding is toevertrouwd, laat twijfel wegens de juistheid van deze bewering bij mij over; doch gesteld, dat zij gegrond zij, dan nog kunnen enkele gevallen onder duizenden aan het gewigt van de algemeene ondervinding geene afbreuk doen.

» Deze weinige opmerkingen mogen ter geruststelling van u en de u van nabij omringenden strekken. Den geneesheeren, met wie ik in betrekking sta, zal ik zoo spoedig mogelijk uitvoerigere en meer wetenschappelijke mededeelingen doen, waarin ik slechts door de noodzakelijkheid tot behoorlijke vervulling mijner menigvuldige beroepsbezigheden verhinderd worde."

Nederlanden.

BREDA, den [illegible] September.

Men verneemt, dat dezer dagen, door den heer staatsraad gouverneur, de burgemeesters en wethouders der steden en de burgemeesters en assessoren der gemeenten ten platten lande in Zuidholland opmerkzaam zijn gemaakt op het bestaan der te Haarlem gevestigde *Nederlandsche maatschappij ter bevordering van nijverheid* (vroeger genaamd *de Nederlandsche huishoudelijke maatschappij*), ten einde de deelneming in dezelve te bevorderen; en daardoor hare bedoelingen meer en meer ten nutte des vaderlands te doen strekken. Het nuttig doel, hetwelk die maatschappij zich, van hare oprigting af, heeft voorgesteld, is: *de bevordering van de nijverheid in derzelver geheelen omvang*; waartoe zij, zoo veel mogelijk, tracht bij te dragen door de verbetering en uitbreiding, a. *van den landbouw*; b. *van de kunsten*, *handwerken*, *fabrijken en trafijken*; c. *van den koophandel*, *de zeevaart en visscherijen* hetgeen ten overvloede kan blijken uit hare wetten en uit hare programma's over de jaren 1836 en 1837; van welke stukken, zoo wel bij het provinciaal gouvernement, als bij de verschillende departementen der maatschappij in Zuid-Holland en bij den algemeenen secretaris, inzage is te nemen; terwijl de bedoelde programma's bovendien, jaarlijks, in de publieke bladen, en wel bijzonder in de *Haarlemsche Courant*, worden opgenomen; hebbende de heer staatsraad, gouverneur voorn. verder gemeend niet onopgemerkt te moeten laten, dat de Koning, die zich bereids vroeger tot beschermheer dezer maatschappij heeft verklaard, haar reeds meermalen blijken van Hoogstdeszelfs belangstelling heeft doen ondervinden, waarmede Zijne Majesteit alsnog blijft voortgaan.

— In de *Utrechtsche Courant* van heden leest men:

» Daar het ter onzer kennis gekomen is, dat het fraaije Naturaliën-Kabinet van den heer Prof. *van Lidth de Jeude*, geplaatst in deszelfs woning aan de Nieuwe Gracht, bij den gewezen plompen toren,

des woensdags na den middag, van twaalf tot drie ure, ter bezigtiging is open gesteld, meenen wij onze stadgenooten daarvan te moeten verwittigen. In het vertrouwen, dat dit berigt den beminnaren der schoone natuur zeer welkom zal wezen, te meer daar deze toegang zoo gemakkelijk wordt gemaakt en men alleenlijk verzocht wordt, daags te voren, of op denzelfden dag des morgens vóór tien ure, van zijn voorgenomen bezoek kennis te geven. Kinderen beneden de 12 jaren worden niet toegelaten."

Ter Antwerpsche beurs van gisteren (31 *Augustus*) was de notering als volgt: Belg. 101¾; O. Met. 104¾; Sp. Ardoin 16⅝ ⅛; Diff. 7; Nap. 90; B. Tavolière 57; Sicil. 91; Rom. L. 100; dito Cert. te Antw. 97; Bras. 86. Wisselkoers op Amsterdam en Rott. pari.

ZUCHT NAAR ORDE EN RUST.

In eene vroegere mededeeling vestigden wij de aandacht op de allengs meer en meer veld winnende neiging tot orde en rust; en wij voorspelden daaruit eene blijde toekomst, die weldra scheen te zullen opdagen. En voor die wijze van zien pleit inderdaad veel. Dan men vergisse zich niet met uit die voorstelling van zaken, denkbeelden te willen zoeken die vreemd aan onze denkwijze zijn. Wij zoeken dien terugkeer tot orde, die neiging tot rust, niet in het terugwenschen van den ouden tijd, noch in het voortplanten van begrippen die, omdat zij overdreven werden, schade aan het geheele menschdom hebben gedaan. Daar is een middenweg tusschen twee uitersten, die gemakkelijk gevonden wordt door hen, die onbevooroordeeld de geschiedenis raadplegen en daarmede voordeel doen. Beginselloosheid is het verderf van alle staatsmagten, en leidt tot den ondergang der volken; maar vastheid van beginselen kan en moet ook niet uitsluitend gezocht worden in de volharding van vooringenomene begrippen. De ervaring der geschiedenis heeft het aan alle volken geleerd, dat zonder godsdienst, zonder kracht van de regering, zonder gehoorzaamheid van de geregeerden aan de wet, er geene mogelijkheid bestond om op duurzame grondslagen het algemeene welzijn te gronden; maar dit beteekent niet en moet ook niet beteekenen, dat de kerk in een onafscheidelijk verband met den staat wezen moet, dat de hoogste magt niet beperkt behoort te zijn, dat de onderdanen, gehoorzaamheid schuldig zijnde, zich niet zouden mogen doen hooren in hun gevoelen over de wijze waarop men de wet verklaart. Het is juist omdat men te lang miskend heeft, dat de groote omwenteling van 1789 (die het geheele oude Europa eene veranderde gedaante gegeven heeft, en die de onder een stelsel van zedelijke overmagt verduisterde eeuwig ware beginselen wederom heeft aan het licht gebragt) even veel goeds als kwaads heeft voortgebragt, dat die verderfelijke en vernielende worstelstrijd ontstaan is tusschen het oude en nieuwere stelsel, wier driftige aanklevers, voorzeker niet van belangzucht vrij, steeds alles hebben te werk gesteld, om de breuk te verwijden, in stede van die te willen heelen. Het constitutionele stelsel van regeringsvorm is minder vreemd dan men [illegible]; en ofschoon het niet overal [illegible] het begrip van sommigen, die van oordeel zijn, dat onze voorouders niet zeer ver gevorderd waren in staatkundige verlichting, houden wij het er voor, dat onze geheele vroegere geschiedenis van het tegendeel blijken geeft, en van de jaloerschheid des volks op zijne regten menig bloedig bewijs zelfs te vinden is. De constitutionele regeringsvorm heeft juister en met scherper trekken de vroeger zoo betwiste grenzen van elks regt afgebakend; voorzeker heeft de tijd hierin ook eenige verandering te weeg gebragt, en wat sommige beginselen betreft, houdt zelfs de gezegende grondwet van 1815 boven die van 1814 wenschelijke en eerbiedwaardige bepalingen in. Toen in 1830 overdreven zucht naar volks-vrijheid de meer en meer die vrijheid belagende regeringen in andere landen heeft bestreden, bleef het oude Nederland trouw. – Het ontvlambare Belgie is allengskens gaan inzien, dat overdrijving van de uitvloeisels en beginselen nadeel te weeg bragt; Frankrijk's regering en de kies-vergaderingen van Engeland hebben getoond daarvan de waarheid te begrijpen; dat Spanje en nu ook Sicilie al de standen der oude Fransche omwenteling doorworstelt, en zelfs de jongste pogingen van terugkeer tot gematigdheid in het Schier-eiland, al zijn zij deels verijdeld, bewijzen dat men moede wordt, aan schijngoed zich te vergapen: maar daar werking gewoonlijk terugwerking aanvoert, zoo als zulks ook vooral sedert 1830 in ons vaderland gebleken is, wachten wij ons om tot andere uitersten over te slaan: door vrees voor opschudding steeds aan de maatregelen van eenig bestuur ons zegel te hechten; de Nederlanders, altijd welmoedig, maar eerbiedig jegens de Hooge Overheid, waken steeds voor hunne regten. Zij die met bezadigdheid verkeerdheden of misbruiken onder het oog brengen, zijn de beste vrienden van Regering en Vaderland; en als zoodanige wenschen wij steeds geacht te worden, omdat daardoor de orde en eendragt het meest bevorderd wordt.

PROGRAMMA

eener PRIJSUITLOVING en TENTOONSTELLING van voortbrengselen van Schilder- en Teekenkunst, *door Noord-Nederlandsche* levende *Meesters*, *te* 's HERTOGENBOSCH, *voor den jare* 1838.

BESTUURDERS der KONINKLIJKE SCHOOL VOOR DE NUTTIGE EN BEELDENDE KUNSTEN te *'s Hertogenbosch*, zich steeds ten doel stellende de Schilder- en Teekenkunst bevorderlijk te zijn, en derzelver Beoefenaren aan te moedigen, hebben, met goedkeuring en medewerking van de Edel Achtbare Regering derzelfde stad, besloten, in den loop van het jaar 1838, andermaal eene Tentoonstelling daar te stellen en de navolgende Eereprijzen uit te loven:

SCHILDERKUNST.

GESCHIEDENIS.

Twee honderd en vijftig Guldens, en *eenen zilveren Eerpenning* op den stempel der School, voor het best geoordeeld wordende Schilderij, in olieverw, ter grootte minstens van 80 bij 64 Nederl. duimen, voorstellende: *het afscheid van* HECTOR *en* ANDROMACHÉ.

HUISSELIJK TAFEREEL.

Een honderd en vijftig Guldens, en *een zilveren Eerpenning* op den stempel der School, voor het best geoordeeld wordende Schilderij, in olieverw, ter grootte minstens van 60 bij 48 Nederl. duimen, voorstellende: *het voorlezen van een Testament.*

LANDSCHAP.

Een honderd Guldens, en *een zilveren Eerpenning* op den stempel der School, voor het best geoordeeld wordend stuk, in olieverw, ten minste groot 60 bij 48 Nederl. duimen, voorstellende een *Wintergigt*, eigenaardig gestoffeerd.

BLOEMSTUK.

Vijftig Guldens, en *zilveren Eerpenning* op den stempel der School, voor het best geoordeeld wordend *Bloemstuk*, in olieverw, ten minste groot 45 of 35 Nederl. duimen.

Men begeert dat de volgende bepalingen in acht genomen worden:

1°. De Tentoonstelling zal plaats hebben in het gebouw der Koninklijke School voor de Nuttige en Beeldende Kunsten.

2°. Dezelve zal geopend worden op den 15 Augustus, en uiterlijk gesloten den 15 September 1838.

3°. Alle de Schilderijen en Teekeningen zullen behoorlijk ingepakt en van lijsten voorzien, vrachtvrij, vóór of uiterlijk op den laatsten Julij aanstaanden, moeten worden ingezonden, aan het adres van den heer Directeur der voornoemde School, J. DUBOIS.

4°. Ieder Kunstenaar of Liefhebber, buiten de stad woonachtig, zal van de afzending zijns werks, bij eenen vrachtvrijen brief, aan den Secretaris van het Bestuur Mr. G. M. VAN DER VEN, kennis geven, met vermelding van zijnen naam en juiste woonplaats, en, des verkiezende, van den prijs waarvoor hetzelve te koop is.

5. Stukken na genoemd tijdstip inkomende, zullen in geene aanmerking genomen worden, waarom aan diegenen, welke van buiten inzending doen, vroegtijdige inzending aanbevolen wordt.

6°. Alle de toegezondene en toegelatene stukken zijn en blijven geheel, tot de sluiting der Tentoonstelling, onder het opzigt van Bestuurders, welke, zoo veel doenlijk, voor het niet beschadigen derzelve zullen zorg dragen.

7°. Men zal geene stukken toelaten, dan die door Kunstenaars of Liefhebbers, in Noord-Nederland en *Maastricht* woonachtig, vervaardigd, niet met de goede zeden of welvoegelijkheid strijdig, noch bevorens op Tentoonstellingen alhier geweest zijn, houdende Bestuurders het oordeel deswege geheel aan zich.

8°. Binnen de maand, na de sluiting der Tentoonstelling, moeten de stukken door de eigenaren in persoon, of bij behoorlijk daartoe van hunnentwege gemagtigden, afgehaald worden, ofte wel anders de wijze opgeven, op welke zij verkiezen hunne kunstwerken terug te ontvangen.

9°. De ingezondene stukken voor den *wedstrijd*, zullen moeten geteekend zijn met *twee* onderscheidene zinspreuken, en vergezeld zijn van twee verzegelde biljetten, op één van welke de eene zinspreuk moet staan, en van binnen den naam, voornaam, woon- en geboorteplaats van den vervaardiger van het stuk, en op het ander biljet de *tweede* zinspreuk, en van binnen het een of ander kennelijk teeken.

10°. Niemand zal tot het dingen naar de uitgeloofde prijzen worden toegelaten, dan de Kunstenaars of Liefhebbers in Noord-Nederland of te *Maastricht* woonachtig.

11°. Alle stukken, het zij bekroond of niet bekroond, zullen op de Tentoonstelling geplaatst worden, de laatstgemelde echter zonder vermelding van den naam des makers, en daarna, op vertoon der zinspreuk staande op het tweede biljet, en opgave van het kennelijk teeken in hetzelve vervat, aan den vertooner worden terug gegeven.

12°. Deze teruggave zal plaats hebben aan het gebouw der Koninklijke School voormeld, binnen den tijd van zes weken, te rekenen van het tijdstip dat de uitwijzing, door het *Provinciaal Dagblad*, de *Bredasche Courant* en het *Algemeen Handelsblad*, bekend gemaakt wordt.

13°. Bestuurders behouden aan zich het regt, om, wanneer de ingekomene stukken mogten geoordeeld worden niet genoegzaam aan de vereischten te voldoen, om op de voorgestelde uitloving aanspraak te kunnen maken, alsdan *geene* prijzen, ofte wel alleen den eerpenning, toe te wijzen.

14°. De bekroonde stukken blijven het eigendom der Koninklijke school, wanneer de uitgeloofde som en eerpenning daarvoor worden toegekend, zullende dezelve, in het geval bij het voorgaande Artikel voorzien, te weten wanneer slechts de eerepenning wordt uitgereikt, aan derzelver makers worden terug gegeven, met dien verstande, dat alsdan de bekroonde eene schets van voorschreven werk, ter gedachtenis aan de school zullen moeten in de plaats geven, en dezelve binnen het jaar, na de uitspraak der Kunstregters, doen toekomen; wanneer hieraan niet mogt worden voldaan, zullen zij beschouwd worden van hun werk afstand gedaan te hebben, ten behoeve der School.

Op last van Bestuurders der Koninklijke School voorn.,

's Hertogenbosch
20 Aug. 1837.

G. M. VAN DER VEN,
Medelid en Secretaris.

GRAANMARKT

Te Amsterdam,
Van Woensdag 30 Augustus.

TARWE. — Met goeden handel tot vorige prijzen: 125 pd. witte Siles. *f* 190 in entr.; - 130 pd. Rost. *f* 235; - 127 pd. mindere d°. *f* 218; - 130 pd. o. Rijn *f* 226; - 123 pd. o. Norder *f* 195; - 128 pd. o. Zeeuws. *f* 218; - 120 pd. o. b. Eijder *f* 185; - 120 pd. Vriesch *f* 180; - 120, 121, 122 pd. j. dito *f* 176, 178, 180, alle aan de Zaan; - 129 pd. Nassaud. 225.

ROGGE. — Mede in een doen: 118 pd. n. Riga *f* 165; - 121 pd. Munst. *f* 145; - 123 pd. n. Drents. *f* 150; - 122 pd. Pruiss. *f* 152; - 125 pd. n. Overijss. *f* 155.

GARST. — Ruim prijshoudend; - 104 pd. Vr. winter *f* 108.

HAVER. — Goed prijshoudend; 75, 78 pd. Voer *f* 71, 78; - 89 pd. dikke *f* 87; - 84 pd. Deens. *f* 76; - 87 pd. fijne Vr. *f* 85.

ZAADMARKT.

KOOLZAAD. — Zonder handel.

LIJNZAAD. — *f* 10 hooger; 112 pd Koningsb. *f* 225.

RAAPOLIE. — Iets aangenamer: per 6/w. *f* 33¼ à ¾; vliegend *f* 32½ à 33; Sept. *f* 32¾ à ½; Oct. *f* 32 à ¾; November *f* 31¾ à 32; Dec. *f* 31½ à ¾.

LIJNOLIE. — Per 6/w. *f* 28¾; vlieg. *f* 28.

Ter AMSTERDAMSCHE BEURS van gisteren (31 *Augustus*) werden de volgende fondsen verhandeld: Werkel. Schuld 2½ pCt. 52 1/16; dito 5 pCt. 100¼; Kansb. *f* 22 7/8; Amort.-Synd. 4½ pCt. 93¾; dito [illegible]; Handelm. 160¾, 160½, 161; Oost-Indie 5 pCt. 98⅝; Ard. van 85 £ 18⅜, 13/32, 7/16; Col. 18 7/16, 15/32.

** Ik heb de eer het geëerd Publiek bekend te maken, dat ik voor mijne eigen rekening alhier als STEENDRUKKER werkzaam ben, en verzeker, dat ik mij de gunst van hen, die mij met hunne commissiën vereeren, door eene nette uitvoering en eene prompte en civile bediening, zal trachten waardig te maken, terwijl ik mijne Parijsche ADRES- en VISITE-KAARTJES, naar den laatsten smaak en met brillante versieringen bijzonder aanbeveel.

BREDA, 31 Augustus 1837.

P. ASMANN,
Lithograph in de Halstraat,
Lett. A., N°. 446.

** Ik heb de eer het geëerde Bredasche Publiek te berigten, dat ik, op vereerend verzoek mijner Leerlingen, voornemens ben, gedurende het zomer- en wintersaizoen, hier ter Stede, aan Dames onderrigt te geven in het maken van PARIJSCHE BLOEMEN, alsmede in het Verwen, in verschillende kleuren, van *Zijden* en *Mousselinen*, welke tot Bloemen gebruikt worden.

Reeds in verscheidene groote Steden in de Nederlanden, Duitschland, enz., dit onderrigt gegeven hebbende, had ik het genoegen mijne Leerlingen in eene les van slechts twee achtereenvolgende uren, zoo verre te brengen, dat zij in staat waren een bouquet Bloemen na te maken, en vleije mij derhalve, dit doel ook hier te bereiken.

Daar mijn voortdurend verblijf alhier van een genoegzaam aantal deelnemers afhangt, zoo verzoek ik zeer bescheiden, diegenen welke genegen zijn dit onderrigt te erlangen, zoo goed te willen zijn, mij eenigzins spoedig hiervan kennis te willen doen toekomen, terwijl de meest geschikte wijze van onderrigt is, dat *drie* of *vier* Leerlingen te zamen werken.

Ik verbinde mij tevens, om niet eerder belooning te erlangen, dan nadat men overtuigd zal zijn, in den bepaalden tijd zoo veel geleerd te hebben, als ik beloofde, durvende ik mij met vrijmoedigheid beroepen op de door mij vervaardigde Vaas met Bloemen, ten toon gesteld op het *Koninklijk Museum van Zeldzaamheden* te *'s Gravenhage*.

Ook geef ik onderrigt in Borduurwerken, boetseer alle vruchten, en zet alle viervoetige Dieren, Vogelen en Insekten op, terwijl oude Bloemen door mij zoodanig worden hersteld en opgekleurd, dat zij zoo goed als nieuw worden.

NB. *Verscheidene soorten van werk is in mijne woning ter bezigtiging.*

ADRES:
D. C. WEKKER,
Torenstraat, N°. 405 te Breda.

A. G. ROEPEL,
Bloemen-Fabrikeur van 's Gravenhage.

** Bij de Wed. J. ELSEN & ZONEN, te *Breda*, zijn te bekomen tot zeer civiele prijzen het EAU DE JAVELLE, CHLORURE DE CHAUX en CHLORURE DE CHAUX LIQUIDE.

VORM. HUN. DIEN.

Amortisatie-Syndicaat.

Administratie der Domeinen, Wegen, Vaarten, enz.

PROVINCIE NOORD-BRABAND. EERSTE RESSORT. AGENTSCHAP ROZENDAAL.

OPENBARE AANBESTEDING.

De Agent van het Domein te Rozendaal, zal, als daartoe behoorlijk geautoriseerd, al of niet in tegenwoordigheid van den Heer Inspecteur der Domeinen in het eerste Ressort, en ten overstaan van den Heere Burgemeester der gemeente Rozendaal, op Dingsdag den 5. September 1837, des voormiddags ten 11 ure, ten Raadhuize aldaar, in het openbaar aan den minst-eischende Aanbesteden, als:

TEN EERSTE.

Het Eenjarig Onderhoud van den Eersten Zijtak des grooten Wegs van de Eerste Klasse N°. 3, van af de groote Pomp in het Dorp *'s Prinsenhagen*, tot de buitenste Brug buiten de Wouwpoort van Bergen-op-Zoom, met het onderhoud van vijf Tolhuizen, en alle daarbij behoorende Objecten, gerekend wordende te zijn ingegaan op den 1. Julij 1837, en zullende eindigen op den 30. Julij 1838.

TEN TWEEDE.

Het Driejarig Onderhoud van den Eersten Zijtak des grooten Wegs der Eerste Klasse N°. 3, van af de Vesting Bergen-op-Zoom, tot aan de Rivier *de Eendragt*, met al de daarin gelegen Heulen, Duikers, Bruggen, enz., benevens het onderhoud van de op te rigten Tolhuizen, Tolboomen, Afbeiningen, Reglement-Tarief en Wapenborden, gerekend wordende te zijn ingegaan op den 1. Julij 1837, en zullende eindigen op den 30. Junij 1840.

De Bestekken en Voorwaarden dezer Aanbesteding liggen ter lezing: te Bergen-op-Zoom, bij *A. de Bruin*, in den Prins van Luik; te Wouw, bij *Willems*, in de Kroon; te Steenbergen, bij *N. van Meel*, in het Huis van Negotie; te Dinteloord, bij *J. Herselman*, in den Gouden Leeuw; te Willemstad, bij *van Wezel*, in de Oranje-Societeit; te Fijnaart, bij *Gageldonk*; te Gastel, bij *G. Blankers*; te Zevenbergen, bij *H. H. Kleersnijder*, in het Schippershuis; te Klundert, bij *Schalekamp*, in de Oranje-Societeit; te Raamsdonk, bij *J. Knaap*, in het Huis van Dijl; te Breda, bij *Kuijpers*, in de Stad Diest; te Etten, bij *M. Qonincx*, in de Zwaan; te Rozendaal, bij *Adriaan Kuijpers*, in de Roskam en bij *C. Buijsen*, in de Zwaan, en voorts ten Kantore van den Agent voornoemd, te Rozendaal; zullende wijders nadere inlichtingen te bekomen zijn bij den Opzigter der Groote Wegen, *L. van der Pluijm*, te Rozendaal.

ROZENDAAL, den 12. Augustus 1837.

De Agent voornoemd,
P. SIX.

TE KOOP:

Een goed gedresseerde staande Engelsche STIJLHOND, die twee Velden is bejaagd, adres bij de Uitgevers dezer. Brieven onder Letter P., *Franco*.

De Notaris H. B. BECKERS, residerende te *Tilburg*, zal aldaar op den *Heuvel*, voor het Logement *de Gouden Zwaan*, op Donderdag den 7. September 1837, des voormiddags om 11 ure, ten verzoeke van Zijne Excellentie den Heere Luitenant-Generaal Baron DE CONSTANT-REBECQUE, publiek om *kontant* geld Verkoopen:

Drie fraaije en goed gedresseerde Engelsche RIJ-PAARDEN, welke dagelijks te zien zijn in den Stal van de Wed. N. SMULDERS, op den *Heuvel* voormeld.

** Bij R. J. SCHIERBEEK, Junior, te *Groningen*, is uitgegeven en alom verzonden:

I. LOUIS LAX, DE REISKUUR, naar het Hoogduitsch door STEENBERGEN VAN GOOR, in 2 dln. compleet, à *f* 6,00.

Dit werk beveelt zich zeer aan, zoo door onderhoudenden stijl, als ook door afwisseling van Onderwerpen, en biedt zoo wel den Lezer van ernstigere als van meer vrolijke Werken, eene aangename verpoozing.

II. GEDENKSCHRIFTEN van eenen KOBOLD. Fragment, zonder begin en zonder einde van een, bij gelegenheid van het afbreken eens Schoorsteens, in eene Muuropening gevonden Handschrift. Naar het oorspronkelijk Russisch van den Baron BRAMBEUS, à 60 Cts.

III. M. SAGOSKIN, DE RUSSEN IN 1612. Een geschiedkundige Roman, in 2 dln., à *f* 4,80.

IV. ——— DE RUSSEN IN 1812. Een geschiedkundige Roman, in 2 dln., à *f* 5,50.

** Door BROESE & COMP., te *Breda*, is aan het Edel Achtbaar Bestuur hunner Woonplaats, op den 29. Augustus 1837, vertoond, de *zes* eerste afgedrukte bladen der Nederduitsche Vertaling van het Werk getiteld:

Der Kleine Krieg in seinen verschiedenen Beziehungen, von HEINRICH VON BRANDT.

Te Breda, bij BROESE EN COMP, Boekdrukkers en Boekverkoopers.